

A vezetői engedély visszavonásának szabályai és az “5 kérdéses módszer”, valamint a módszer alkalmazása

Szerző:

dr. Németh Zsolt

Kézirat lezárva:

Pécs, 2025. január 26.

I. Bevezetés

A közlekedés az emberi élet szerves részévé vált, hiszen lehetővé teszi az emberek, áruk és információk gyors és hatékony mozgását. A közlekedés növekvő intenzitása azonban számos kihívást is magával hozott, köztük például a közúti balesetek egyre gyakoribb előfordulását, illetve az ittas állapotban, vagy a bódult állapotban történő járművezetést. Sajnos a közúti közlekedésben egy apró figyelmetlenség is súlyos következményhez vezethet, így a közúti balesetek nemcsak súlyos anyagi károkat, hanem súlyosabb, maradandó fizikai sérüléseket és akár emberi életek elvesztését is eredményezheti. Véleményem szerint nagyon veszélyes dolog kísérteni a sorsot az olyan dolgokkal, amelyekkel szemben mi magunk is tehetünk valamit, (vagy éppen pont ellenkezőleg nem teszünk semmit, minthogy nem iszunk alkoholt és nem fogyasztunk tudatmódosító szereket, illetve betartjuk a közlekedési szabályokat) hiszen valljuk be, az élet enélkül is tartogathat számunkra olyan élethelyzeteket, amelyek az életünket veszélyeztethetik. A közúti közlekedés egy veszélyes üzem, tipikusan egy olyan része az emberek életének, mely szinte csak veszélyeket tartogat, egyrésztől azért, mert nem csak saját magunkon múlik az, hogy épségben az egyik helyről a másik helyre érünk-e, másrészt pedig, ha egy adott közlekedési helyzetben is találjuk magunkat és annak a helyzetnek a legjobb megoldását is választjuk, sajnos semmi sem garantálja azt, hogy a szerencsének köszönhetően ép bőrrel megússzuk-e a balesetet vagy sem.

Én dr. Németh Zsolt vagyok és bírósági titkárként dolgozom. Bírósági titkárként a bíróságra érkező büntetőügyekkel foglalkozom, mely ügyek igen nagy részét teszik ki a közlekedéssel kapcsolatos bűncselekmények. A gyakorlati tapasztalataim azt mutatják, hogy sajnos még mindig nagyon sokan nem veszik figyelembe azt, hogy például egy-két alkoholos sör elfogyasztása után nem szabad járműbe ülni, hiszen az alkohol hatása - még akkor is, ha nem érezzük magunkat ittasnak - sokban befolyásolhatja és befolyásolja is a vezetési képességeket, legfőképpen a reakció időt, mely következtében, akár az idő tört része alatt egy közlekedési helyzet tragikus fordulatokat hozhat, nem is beszélve azokról az esetekről, amikor tudatmódosító szerek, például különböző drogok hatása alatt próbálnak meg vezetni az emberek.

A fentiekhez szorosan kapcsolódik a vezetői engedély visszavonása, hiszen például egy ittas, vagy bódult állapotban történő járművezetés egyik legfontosabb szankciója a járművezetéstől eltiltás és ennek következtében a vezető engedély visszavonása is. A vezetői engedély visszavonása kiemelkedő

jelentőségű intézkedés a közúti közlekedés biztonságának fenntartásában. A közlekedési szabályok betartása alapvető a balesetek megelőzésében, és a vezetői engedély visszavonása olyan jogi eszköz, amely lehetőséget biztosít arra, hogy a közlekedési hatóságok a jogsértők számára biztosítsák a közlekedési szabályok betartásának szükségességét. A visszavonásra többféle jogalap alapján kerülhet sor, legyen szó egészségügyi alkalmatlanságról, súlyos közlekedési szabálysértésekről, bűncselekményekről vagy a közlekedési szabályok ismételt megszegéséről.

A vezetői engedély visszavonásának szabályai részletes jogszabályi keretek között biztosítják, hogy a döntés mindig a törvényes keretek között történjen, figyelembe véve a járművezető jogait és a közlekedésbiztonságot. A jogszabályok és eljárások meghatározzák, hogy milyen esetekben, hogyan és milyen feltételek mellett vonható vissza a vezetői engedély, valamint, hogy milyen lehetőségek állnak rendelkezésre a visszavonás jogszerűségének megóvására. Dolgozatom célja, hogy részletesen bemutassa a vezetői engedély visszavonásának jogi szabályait, az alkalmazott eljárásokat, valamint azokat a jogalapokat, amelyek alapján a közlekedési hatóságok dönthetnek a jogosítványok visszavonásáról. A dolgozatomban tehát a vezetői engedély visszavonásának részletes szabályait szeretném kifejteni bővebben, továbbá ezen téma vonatkozásában szeretnék kiemelni két olyan jogesetet, ami a szakmai gyakorlatom során merült fel és a vezetői engedély visszavonásához szorosan kapcsolódó, a vezető engedély elvételétől, leadásától, illetve engedély nyilvántartásba bejegyzésétől való járművezetéstől eltiltás tartamába történő beszámításról fog szólni. Az ismertetésre kerülő jogesetekben érdekes lesz látni, hogy sokszor még maga az ügyészség sem mindig helyesen indítványozza a büntetés kiszabását egyes büntetőeljárások során. A dolgozatom befejezéseként végül, szeretnék egy pár gondolatot ejteni a közigazgatási anyagi jog oktatásában alkalmazandó "5 kérdéses módszer" -ről, és a dolgozatom címe, a vezetői engedély visszavonásának szabályai vonatkozásában ennek kapcsán egy rövid elemzést is szeretnék bemutatni, mely a módszer gyakorlati alkalmazásáról fog szólni.

II. A közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet

A vezetői engedély visszavonásának szabályai a közúti közlekedés biztonságának megőrzése és a felelős járművezetői magatartás biztosítása érdekében kerültek kialakításra. Ezek a szabályok lehetőséget adnak a hatóságoknak arra, hogy súlyos közlekedési szabálysértések, egészségügyi

alkalmatlanság vagy más, a vezetési képességet befolyásoló tényezők esetén megakadályozzák a járművezetést. A visszavonás időszakos vagy végleges lehet, az adott jogsértés vagy körülmény súlyosságától függően. Az eljárást a közlekedési szabályok megsértésének mértéke, a baleseti helyzetek és a járművezetői felelősség határozza meg, amely során biztosított a jogorvoslat és a megfelelő feltételek teljesítése után az engedély visszaszerzése is.

A közlekedési okmányokra, így a vezetői engedélyek kiadására és visszavonására vonatkozó szabályokat a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet (Korm. rendelet) rögzíti. A rendelet szabályozza többek között a közúti közlekedési okmányok (vezetői engedély, forgalmi engedély stb.) kiadásának, módosításának, bevonásának és visszavonásának szabályait, a közlekedési igazgatás feladatait a járművek és a vezetői engedélyek kezelésében és a közlekedési nyilvántartás vezetésének módját. A rendelet alapján a vezetői engedély kiadásának általános feltétele az érvényes orvosi alkalmassági igazolás megléte, a sikeresen teljesített elméleti és gyakorlati vizsgák, továbbá a szükséges életkor és a jogszabályban meghatározott képzési követelmények teljesítése.

A rendelet alapján a vezetői engedély visszavonásával kapcsolatos rendelkezések célja a közlekedés biztonságának fenntartása és a közúti szabályszegések szankcionálása. A vezetői engedély visszavonása és a vezetési jogosultság szüneteltetése határozattal történik a jogszabályban taxatív meghatározott okokból, amely együtt jár az okmány leadásának kötelezettségével is. A vezetési jogosultság szünetelésének elrendelése egyrészt büncselekmények és szabálysértések szankciója, másrészt az egyik leghatékonyabb intézkedés a közúti közlekedés biztonságának megóvása érdekében. A vezetési jogosultság szüneteltetése azt jelenti, hogy ez idő alatt nem vezethet járművet az érintett. Amennyiben mégis vezetne akkor vagy szabálysértést, vagy büncselekményt követ el, attól függően, hogy a korábbi eltiltás milyen eljárásban született. A Korm. rendelet több olyan körülményt határoz meg, amelyek alapján a vezetői engedély visszavonható, a következőkben ezeket kívánom sorra venni.

1. Egészségügyi alkalmatlanság

Az egészségügyi alkalmatlanság miatti vezetői engedély visszavonás célja, hogy megakadályozza azokat a helyzeteket, amikor egy járművezető egészségi állapota veszélyeztetheti a közlekedés

biztonságát. Az egészségügyi alkalmatlanság azt jelenti, hogy a vezetői engedéllyel rendelkező személy egészségi állapota nem felel meg a közlekedésbiztonsági előírásoknak. Az alkalmatlanságot orvosi vizsgálat állapítja meg, amely lehet ideiglenes alkalmatlanság: átmeneti állapot (például műtét utáni lábadozás) miatt a vezetés nem biztonságos, vagy a végleges alkalmatlanság: olyan egészségi állapot, amely tartósan vagy véglegesen kizárja a biztonságos járművezetést. Végleges hatállyal az tiltható el, aki a járművezetésre például életkoránál, egészségi állapotánál fogva alkalmatlan, avagy a biztonságos vezetésre vezetési képességének hiánya miatt képtelen. Az alkalmatlanság jelenthet fizikai és pszichikai alkalmatlanságot is.

Az orvosi alkalmassági vizsgálatot kezdeményezheti maga a vezető, például, ha az az engedély meghosszabbításához szükséges, a háziorvos, ha az egészségi állapot változása indokolja, illetve a közlekedési hatóság, ha baleset vagy közlekedési szabálysértés során felmerül az egészségügyi alkalmatlanság gyanúja. Az alkalmasságot nem hivatásos vezetők esetén a háziorvos vagy üzemorvos, míg a hivatásos vezetők esetén szakorvos vagy foglalkozás-egészségügyi szakorvos állapítja meg. Az alkalmassági követelményeket a Korm rendelet. 6. melléklete tartalmazza, mely kiterjed a látásra (például minimális látásélesség), hallásra (például hallókészülék használatának feltételei) mozgásszervi állapotra (például végtaghiány, mozgáskorlátozottság), neurológiai állapotra (például epilepszia, súlyos alvászavarok), mentális állapotra (például pszichiátriai betegségek, kognitív zavarok).

Amennyiben az egészségügyi alkalmatlanságot megállapította az orvos, az orvos írásban értesíti a vezetőt az alkalmatlanságról, mely alkalmatlanságot jelenteni kell a közlekedési hatóságnak, amely a vezetői engedély visszavonásáról fog dönteni. Ideiglenes alkalmatlanság esetén az orvos javaslatára a hatóság ideiglenesen bevonhatja az engedélyt, amíg az egészségi állapot javul. A végleges alkalmatlanság esetén a hatóság végleges döntést hoz a vezetői engedély visszavonásáról. A döntés ellen jogorvoslati lehetősége van a vezetőnek, így az érintett kérheti az egészségi állapot felülvizsgálatát egy másik orvos, vagy szakértő által és a felülvizsgálat eredményétől függően a hatóság újraértékelheti az ügyet, továbbá a vezető bírósághoz fordulhat a hatósági döntés ellen, ha úgy véli, hogy a visszavonás indokolatlan.

Meg kell említeni még, hogy vannak különleges esetek is, így például, ha a vezetői engedély feltétele speciális eszköz használata (például szemüveg, kontaktlencse, hallókészülék, speciálisan kialakított jármű), akkor az alkalmatlanság csak ezen eszközök hiányában áll fenn, továbbá a hivatásos vezetőkre szigorúbb alkalmassági követelmények vonatkoznak, így az engedély visszavonása gyorsabban elrendelhető. Az engedély visszaszerzése vonatkozásában ki kell emelni, hogy ideiglenes alkalmatlanság esetén az engedély visszaadható, ha a vezető bemutat egy új orvosi igazolást, amely igazolja, hogy az egészségi állapota megfelel a követelményeknek. Végleges alkalmatlanság esetén visszavonás végleges, ha az orvosi szakvélemény szerint az állapot nem javítható, de kivételes esetekben (például új kezelési módszerek, műtétek) új eljárás kérhető.

Az egészségügyi alkalmatlanság miatti vezetői engedély visszavonása tehát a közlekedésbiztonság alapvető eszköze. A szabályozás biztosítja, hogy csak olyan személyek vezethessenek járművet, akik megfelelnek a testi és mentális alkalmasság követelményeinek. Az eljárás során az orvosi vizsgálatoknak, a hatósági döntéseknek és a jogorvoslat lehetőségének összehangolt működése garantálja a megfelelő színvonalat és jogszerűséget.

2. A pontozási rendszer és a közlekedési szabálysértések

A közlekedési szabálysértések és a pontozási rendszer miatti vezetői engedély visszavonását a Korm. rendelet, a szabálysértésekről szóló 2012. évi II. törvény (Szabs. tv.), valamint a vonatkozó büntetőpont-rendszer a közúti közlekedési előéleti pontrendszerről szóló 2000. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 236/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet és mellékletei szabályozzák. A pontozási rendszer célja a közlekedési szabálysértéseket elkövetők magatartásának javítása és a közúti közlekedés biztonságának növelése. A rendszer lényege, hogy a különböző szabálysértésekért meghatározott számú pontot kapnak a vezetők. A pontok összegyűjtése súlyosabb következményeket von maga után.

A szabálysértésekhez és jogsértésekhez különböző számú pont tartozik, amelyek súlyosságuktól függenek. Kisebb szabálysértések esetén például a biztonsági öv használatának elmulasztása, vagy a kézben tartott mobil rádiótelefon használata menet közben 3 büntető pontot jelent. Súlyosabb szabálysértések esetén például a sebességtúllépés (jelentős mértékű), vagy az elsőbbség és az előzés

szabályainak megsértése 6-8 büntető pontot jelent. Kiemelten súlyos esetek, így például az ittas vezetés, azon felül, hogy szabálysértési vagy büntetőeljárás indul a vezető ellen 8-11 büntető pontot jelent. A pontok a közlekedési nyilvántartásba kerülnek, és azokat a rendőrség vagy a közlekedési hatóság rögzíti. Fontos változás volt, hogy a Belügyminisztérium tájékoztatása alapján 2022. május 10. napjától elektronikus úton már bárki lekérdezheti saját közúti közlekedési előéleti pontjait a Személyre Szabott Ügyintézési Felületen (SZÜF), melynek eredményeként elérhetővé válnak az aktuálisan nyilvántartott közúti közlekedési előéleti pontok, valamint a nyilvántartás szerinti összpontszám alapjául szolgáló cselekmény(ek) és a kiszabott pontadat(ok) is. A nyilvántartás tartalmazza az előéleti pontok elévülési idejét is. Az előéleti pontokat a szabályszegést megállapító határozat jogerőre emelkedésének, illetve a helyszíni bírság tudomásulvételének időpontjától számított legfeljebb három évig lehet a pontok összesítésénél figyelembe venni.

A büntetőpontok 3 év elteltével automatikusan törlődnek, ha a vezető ez idő alatt nem gyűjt újabb pontokat. Ha időközben újabb szabálysértés történik, a pontok összeadódnak, és az új szabálysértés időpontja határozza meg az elévülés kezdetét. Ha a vezető 18 pontot gyűjt össze, az automatikusan a vezetői engedély visszavonását eredményezi. Ekkor a hatóság hivatalos értesítést küld a pontok összegyűléséről és az engedély visszavonásáról és ezt követően az érintett személynek le kell adnia a vezetői engedélyét és kötelező utánpézésen kell részt vennie annak érdekében, hogy visszakaphassa a jogosítványát. Az utánpézés gyakorlatilag nem más, mint a közlekedés biztonságának fokozása, a közlekedési kultúra növelése, a közlekedési szabályok és a helyes közlekedési magatartásformák megismertetése érdekében végzett nevelés, oktatás, felvilágosító képzés, melynek célja a vezetési magatartás javítása és a szabályok újbóli elsajátítása. Az utánpézés a feltárással indul mely három szakaszból áll, így a KRESZ tesztből, vezetési próbából, és pszichológussal folytatott beszélgetésből. A feltárást a Vizsgaközpont feltáró csoportja végzi. A feltáró foglalkozás eredményétől függően a KAV, az utánpézésre kötelezett számára azt a programot jelöli ki, amely a feltárt hiányosságok megszüntetésére a legmegfelelőbb. A feltárást eredményétől függően az alábbi programokra sorolható be az utánpézés: I. program: a közlekedési képzettség hiányosságainak megszüntetésére irányuló elméleti foglalkozás, II. program: a közlekedési képzettség, kultúra és magatartás hiányosságainak és hibáinak megszüntetését célzó, járművezetési gyakorlati foglalkozás, III. program: a közlekedési szabályok megtartását célzó foglalkozás, IV. program: magatartásformálás, V. program: az „enyhén ittas vezetők” foglalkozása, VI. program: a „közepesen ittas vezetők” foglalkozása, VII. program: a

„súlyosan ittas, vagy visszatérő ittas vezetők” foglalkozása.¹ Fontos, hogy amennyiben az elkövető nem vesz részt az utánpézésen addig nem kaphatja vissza a vezetői engedélyét. Az engedélyt tehát vissza lehet szerezni, ha az utánpézés az érintett sikeresen teljesítette, az érintett személy kérvényezi az engedély visszaadását, és ezen felül az egészségi alkalmasságát orvos is igazolja.

Meg kell említeni, hogy a fiatal vezetők esetében különleges szabályok érvényesülnek. Kezdő vezetők (2 éven belül szerzett jogosítvány) esetén szigorúbb feltételek érvényesülnek. Már kisebb számú szabálysértés is utánpézés vagy az engedély ideiglenes bevonását eredményezheti, illetve a kezdő vezetők számára a súlyos szabálysértések (például a gyorsajtás, ittas vezetés) azonnali visszavonást vonhatnak maguk után.

A fentiek alapján láthatjuk, hogy a pontozási rendszer egy hatékony eszköz a közlekedésbiztonság javítására. A rendszer célja, hogy figyelmeztetést és megfelelő szankciókat biztosítson azokkal a vezetőkkel szemben, akik szabálysértéseket követnek el. Az engedély visszavonása és a kötelező utánpézés a szabályok betartására ösztönöz, miközben lehetőséget biztosít a vezetői engedély visszaszerzésére a szabályszegő magatartás javítása után.

Egyes szabálysértések esetén az engedély visszavonása nem a pontok számától függ, hanem az elkövetett cselekmény súlyosságától. A szabálysértési hatóság a jogszabály kötelező alkalmazása mellett, vagy a hatóság a mérlegelése alapján eltiltja a vezetőt a közúti járművezetéstől, mely így a vezetői engedély visszavonását eredményezi a Szabs. tv. alapján a kiemelt közlekedési szabálysértések, mint az ittas vezetés, a közúti közlekedés rendjének megzavarása, továbbá az engedély nélküli vezetés szabálysértések elkövetése után. A járművezetéstől eltiltás legrövidebb tartama egy hónap, leghosszabb tartama egy év. A vezetői engedély visszaadása külön jogszabályban meghatározott feltétel teljesítésétől tehető függővé és a járművezetéstől eltiltás meghatározott járműkategóriára, illetve járműfajta is vonatkozhat. Fontos garanciális szabály, (úgy ahogy büntetőügyek esetén is) hogy a járművezetéstől eltiltás tartamába be kell számítani azt az időt, amelynek tartamára az eljárás alá vont személy vezetői engedélyét - a járművezetéstől eltiltás intézkedést megelőzően - a szabálysértéssel összefüggésben a helyszínen elvették, azt a hatóságnál

¹ Közlekedési alkalmassági és vizsgaközpont, gyakori kérdések. <https://vizsgakozpont.hu/gyakori-kerdesek-utankepzesben-resztvevo-ugyfelek-reszere> (utolsó letöltés 2025. január 26.)

leadta, vagy a vezetési jogosultságának azonnali felfüggesztését az engedély-nyilvántartásba a helyszínen bejegyezték.

3. Bírői döntés alapján

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 55.§ (1) bekezdése alapján a járművezetéstől azt lehet eltiltani, aki

- a) az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követi el a bűncselekményt, vagy
- b) bűncselekmények elkövetéséhez járművet használ.

A (2) bekezdés szerint a járművezetéstől el kell tiltani azt, aki járművezetés ittas állapotban vagy járművezetés bódult állapotban bűncselekményt követ el. Különös méltánylást érdemlő esetben a járművezetéstől eltiltás kötelező alkalmazása mellőzhető.

A (3) bekezdés alapján járművezetéstől eltiltás meghatározott fajtájú (légi, vasúti, vízi vagy közúti) és kategóriájú járműre is vonatkozhat.

A járművezetéstől eltiltás, mint jogfosztó, jogkorlátozó büntetés önállóan, illetve más büntetéssel együtt is alkalmazható szankciónem. A Btk. 33. § (4) bekezdése alapján pedig törvényi feltételeinek fennállása esetén, ha az elkövetett bűncselekmény büntetési tételének alsó határa nem éri el az egyévi szabadságvesztést, akkor a szabadságvesztés helyett alkalmazható jogkövetkezmény.

A Btk. 55.§ (1) bekezdése alapján tehát egyrésztől azt lehet eltiltani a járművezetéstől, aki az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követi el a bűncselekményt, másrésztől, aki bűncselekmények elkövetéséhez járművet használ. A jármű fogalma felöleli valamennyi közlekedési ágba tartozó járművet, de az eltiltás szempontjából a jogszabályi engedélyhez, vizsgához kötött járművek vezetése jöhet szóba, így nem alkalmazható e büntetés például kerékpárral összefüggésben (BH2006. 138). Ugyanakkor nem kizárt olyan elkövetők esetében, akiknek nincs járművezetői engedélye, tekintettel arra, hogy ilyenkor az eltiltás tartama alatt nem szerezhető vezetői engedély.²

² Juhász Zsuzsanna, In: Karsai Krisztina (szerk.): Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez (a továbbiakban: Juhász-Karsai:Nagykommentár a Btk.-hoz)

A fenti jogszabályi rendelkezések alapján megállapítható, hogy a bíróság mérlegelés alapján alkalmazhat, továbbá egyes esetekben kötelezően alkalmaz járművezetéstől eltiltást. Járművezetés ittas állapotban vagy járművezetés bódult állapotban bűncselekmény elkövetése esetén kötelező az alkalmazása, (különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető) míg a másik két esetkör vonatkozásában nem, ott mérlegelhet.

A Btk. 55.§ (1) bekezdés a) pontja vonatkozásában a 38/2007. BK vélemény szerint járművezetési szabálynak kell tekinteni minden olyan közlekedési szabályt, amely a járművezető részére tevékenységével összefüggésben kötelezettségeket, illetve tilalmakat ír elő. Így az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megsértése megállapítható többek között segítségnyújtás elmulasztása, cserbenhagyás, járművezetés tiltott átengedése esetén is (BH1993. 8., BH2000. 3.). A fentebb hivatkozott kollégiumi vélemény alapján például indokolt lehet az eltiltás kiszabása, ha az elkövetés körülményeiből (például szándékos veszélyeztetés, a szabályok durva megszegése) vagy az elkövető személyiségéből (például közlekedési bűncselekmény miatti korábbi elítélés, közlekedési szabálysértés miatti többszöri felelősségre vonás) arra lehet következtetni, hogy a közúti forgalomban való részvétele a közlekedés biztonságát, illetve mások életét, testi épségét veszélyeztethetné.³

A Btk. 55. § (1) bekezdés b) pontja szerinti bírói mérlegelés körébe tartozó esetkör az ún. mozgó bűnözést takarja, melynek lényege, hogy a gépjárművel bűncselekmények sorozatát követik el az ország különböző területein, (BH1983. 342.) azonban ezen közlekedési bűncselekmény esetén a bíróság mérlegelheti az eltiltás alkalmazását. Fontos ezen esetkör szempontjából azonban, hogy nincs helye az eltiltásnak, ha a jármű felhasználása csak egy bűncselekmény elkövetését szolgálta. A járművezetéstől eltiltás alkalmazhatóságához így legalább két, egymástól független, térben és időben elkülönülő bűncselekmény jármű felhasználásával történő elkövetése szükséges (BH1994. 466., BH2017. 107.). A sorozatjellegű bűncselekmények elkövetésére járművet igénybe vevő tettes vagy részes a jármű használójának tekintendő, nem csupán az azt vezető személy (BH2007. 364.; BH2017. 175.).⁴

³ Juhász-Karsai:Nagykommentár a Btk.-hoz

⁴ Juhász-Karsai:Nagykommentár a Btk.-hoz

A 38/2007. BK véleményt az eltiltás mellőzésével kapcsolatban is érdemes megjegyezni, mert a kollégiumi vélemény szerint a váratlan és méltányolható okból származó élethelyzetek adhatnak csak alapot az eltiltás mellőzésére. Meg kell jegyezni azonban, hogy az eltiltás kötelező alkalmazása ellenére - az eddigi szakmai tapasztalataim alapján - csak akkor volt mellőzhető különös méltánylás érdemlő esetkörben az eltiltás, amennyiben az ittasság foka csak éppen, hogy átlépte a szabálysértési 0,25mg/l légalkohol értékhatárt, az elkövető nagyon kis távolságot megtéve vezette a gépjárművet, illetve a járművezetéstől eltiltás az elkövető saját és a családi megélhetését is veszélyeztette, mert a munkája elvégzéséhez szüksége volt a vezetői engedélyre. A járművezetés ittas állapotban, illetve járművezetés bódult állapotban bűncselekményének megvalósítása önálló eltiltási ok, amelyeknél tehát nem előfeltétel az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegése. Ebből adódóan például az engedélyhez nem kötött elektromos kerékpárok ittas állapotban történő vezetése esetén is kötelező a büntetési nem kiszabása (BH2021. 63.).

A járművezetéstől eltiltás határozott ideig tart, vagy végleges hatályú. Végleges hatállyal az tiltható el, aki a járművezetésre például életkoránál, egészségi állapotánál fogva alkalmatlan, avagy a biztonságos vezetésre vezetési képességének hiánya miatt képtelen. Az alkalmatlanság jelenthet fizikai és pszichikai alkalmatlanságot is. Az ismételt ittas járművezetéseket elkövető terhelt vonatkozásában, aki a végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítéltése ellenére követte el az újabb ittas járművezetéseket, morális okból állapította meg az eljáró bíróság a járművezetésre való alkalmatlanságot (BH2020. 228.). A határozott ideig tartó eltiltás legrövidebb tartama egy hónap, leghosszabb tartama tíz év. A mérték megállapításánál jelentősége lehet a bűncselekmény jellegének, tárgyi súlyának, az elkövető közlekedési előéletének és a bűnösség fokának is. Nagyon fontos, hogy a végleges hatályú eltiltás ismételten is kiszabható, és ezen ismételt kiszabásnak gyakorlati jelentősége is van. Egyfelől ugyanis a mentesítésre csak az utolsó büntetés kiszabásától számított tíz év elteltével kerülhet sor. Másfelől pedig a két eltiltás különbözhet egymástól a járműfajták, valamint kategóriák tekintetében is, így adott esetben az ismételt kiszabás szélesebb körű jogkorlátozást eredményezhet. Gyakorlati szempontból elmondható, hogy hosszabb tartamú eltiltás lehet indokolt például azokban az esetekben, amikor a terhelttel szemben már korábban alkalmaztak járművezetéstől eltiltást, esetleg a bűncselekményt is az eltiltás hatálya alatt követi el, továbbá, ha súlyos fokú ittasság állapotában vezette a gépjárművet, ittassága miatt balesetet okozott, vagy éppen a helyszínről segítségnyújtás nélkül távozott.

Ahogy a szabálysértések esetén is, itt is érvényesül a szabály, hogy a járművezetéstől eltiltás tartamába be kell számítani azt az időt, amelynek tartamára az elkövető vezetői engedélyét - a járművezetéstől eltiltásra ítéletét megelőzően - a bűncselekménnyel összefüggésben a helyszínen elvették, azt a hatóságnál leadta, vagy a vezetési jogosultság azonnali felfüggesztését az engedélynyilvántartásba a helyszínen bejegyezték. Természetesen amennyiben azonban az elkövető önhibáján kívül kerül olyan helyzetbe, hogy a vezetői engedélyt nem tudja leadni, azaz a vezetői engedély leadásának elmulasztása a terhére nem róható fel.

Szintén gyakorlati tapasztalataim alapján mondhatom, hogy a beszámítás esetén nagyon fontos, hogy a nyomozóhatóság vagy a kormányhivatal dokumentálja annak megtörténtét, hogy a vezetői engedély a helyszínen elvételre, vagy bejegyzésre került, továbbá azt is, hogy azt a kormányhivatalnál az elkövető később leadta tekintettel arra, hogy csak ezekben az esetekben lesz alkalmazható a beszámítás, ennek hiányában a bíróság a beszámítást megállapítani nem tudja és így az elkövető, akár hónapoktól is eleshet a járművezetéstől eltiltás vonatkozásában. A bíróság miután a határozata jogerőre emelkedett a jogerős határozatot, ítéletet megküldi az illetékes vármegyei kormányhivatalnak, akik intézkednek a vezető engedély visszavonásáról és annak bejegyzéséről is. A járművezetéstől eltiltás végrehajtását a rendőrség ellenőrzi, azzal, hogy utóbbi büntetéssel összefüggő feladatok ellátásáról a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala gondoskodik a bíróság értesítése alapján. Megjegyzendő, hogy igen nagy jelentősége van annak a szabályozásnak, hogy az eltiltás meghatározott kategóriájú járműre is vonatkozhat, figyelemmel arra, hogy kategóriára vonatkozó eltiltás esetén az utánpótlásban nem kell részt venni, az eltiltás letelte után a vezető engedély automatikusan visszajár, mellyel az elkövető így egyrészt időt és pénzt is spórolhat. A vezetői engedély visszavonása nélkül nem lehet utánpótlási kötelezettséget előírni; meghatározott járműkategória vezetésétől való eltiltás nem minősül a vezetői engedély visszavonásának. (BH1993. 765.)

A bírósági döntések körében felmerülő fontosabb jogszabályok vonatkozásában meg kell említeni a Korm. rendelet 32. §, valamint a 36. §-ában foglalt rendelkezéseket.

A Korm. rendelet 32. §-a alapján az ellenőrzésre jogosult szerv (a továbbiakban: ellenőrző hatóság) nevében eljáró személy (a továbbiakban: ellenőrző hatósági személy) az eljárása során a helyszínen

a vezetési jogosultság azonnali felfüggesztését az engedély-nyilvántartásba bejegyzzi, és - amennyiben a vezetői engedélyt a járművezető magánál tartja - a vezetői engedélyt elveszi, ha

a) a járművezető azzal gyanúsítható, hogy közúti veszélyeztetés [Btk. 234. §], közúti baleset során maradandó fogyatékoságot, halált, kettőnél több ember halálát vagy halálos tömegszerencsétlenséget okozó közúti baleset okozása [Btk. 235. § (2) bekezdés], járművezetés ittas állapotban (Btk. 236. §), illetve járművezetés bódult állapotban (Btk. 237. §) bűncselekményt követett el,

b) a járművezető járművezetéstől eltiltás hatálya alatt áll, vagy a közlekedési igazgatási hatóság a vezetési jogosultságának szünetelését véglegessé vált döntésével elrendelte,

c) gyanú van arra, hogy a vezetői engedély hamis, meghamisították vagy azzal más módon visszaéltek.

A 36. § (1) bekezdése alapján a közlekedési igazgatási hatóság a vezetési jogosultság szünetelésének elrendelésével korlátozza a közúti közlekedésben járművezetőként vagy járművezető jelöltként történő részvételét annak,

a) aki a 32. § a) vagy c) pontjában meghatározott jogsértés elkövetésével magalapotottan gyanúsítható,

b) aki a járművezetéstől eltiltás hatálya alatt áll,

c) aki az egészségi, pályaalkalmassági, képzési és vizsgáztatási előírásoknak nem felel meg, illetve járművezetésre közlekedésbiztonsági szempontból alkalmatlan, vagy

d) akinek a vezetői engedélyét a közúti közlekedési előéleti pontrendszerrel szóló törvényben foglaltak szerint, az abban meghatározott ponthatár elérése vagy meghaladása miatt vissza kell vonni.

A (2) bekezdés szerint a vezetési jogosultság szünetelése a bíróság vagy szabálysértési hatóság határozata alapján járműkategóriába, kombinált kategóriába, járműfajta tartozó járművezetésre is kiterjedhet.

A (3) bekezdés alapján szünetel a vezetésre való jogosultság:

a) a közlekedésbiztonsági alkalmatlanság jogerős vagy végleges megállapításának napjától az alkalmasság igazolásának a közlekedési igazgatási hatóság előtti bemutatás időpontjáig, ha a járművezető vagy járművezető jelölt a járművezetésre közlekedésbiztonsági szempontból alkalmatlan,

b) a büntetőeljárás jogerős befejezéséig:

ba) a vezetési jogosultság azonnali felfüggesztésének engedély-nyilvántartásba tett bejegyzésétől, annak hiányában a vezetői engedély helyszíni elvételének napjától, vagy ennek hiányában

bb) a büntetőeljárás megindításának napjától, vagy

bc) ismeretlen tettes ellen, a 32. § a) pontjában meghatározott bűncselekmények megalapozott gyanúja miatt indult eljárás esetén a megalapozott gyanú közlésének napjától,

c) a közúti járművek vezetésétől történő eltiltás lejáratainak a napjától az utánpótlásos való részvétel közlekedési igazgatási hatóság előtti igazolásáig, ha a járművezető engedélyét csak az utánpótlást követően kaphatja vissza,

d) az alkalmas minősítésű igazolás közlekedési igazgatási hatóság előtti bemutatásáig vagy az engedély-nyilvántartásba elektronikus úton történő beérkezéséig

da) az alkalmatlanság megállapításának a napjától, ha a járművezetőt vagy a járművezető jelöltet egészségi szempontból járművezetésre alkalmatlannak minősítették,

db) az eljáró szerv értesítése alapján az elmulasztott határnaptól, ha a soron kívül elrendelt vagy kezdeményezett egészségi, vagy rendkívüli pályaalkalmassági vizsgálaton a járművezető vagy járművezető jelölt önhibájából nem jelent meg,

dc) a IV. pályaalkalmassági kategóriában pályaalkalmassági szempontból időtartamra korlátozott alkalmas minősítés lejárt esetén, vagy

dd) az alkalmatlanság megállapításának a napjától, ha a járművezetőt vagy a járművezető jelöltet a IV. pályaalkalmassági kategóriában pályaalkalmassági szempontból járművezetésre alkalmatlannak minősítették, vagy

e) a vizsga érvénytelenítése megállapításának napjától a vezetői engedély leadásáig, ha a járművezetői vizsgát a közúti közlekedésről szóló törvényben meghatározott vizsgaközpont a közúti járművezetők és a közúti közlekedési szakemberek képzésének és vizsgáztatásának részletes szabályairól szóló miniszteri rendelet alapján érvénytelenítette,

f) a vezetői engedély leadásáig, ha

fa) a 2. csoportú egészségi alkalmassági vélemény alapján kiállított vezetői engedéllyel rendelkező járművezetőt a 2. egészségi alkalmassági csoportban járművezetésre alkalmatlannak, és ezzel egyidejűleg az 1. egészségi alkalmassági csoportban alkalmasnak minősítették, vagy

fb) a járművezetőt olyan feltétellel vagy korlátozással minősítették járművezetésre alkalmasnak, amely a meglévő vezetői engedélyén még nem szerepel.

A fentiekben azért említettem, hogy a felsorolt Korm. rendelet szakaszai a bírósági döntések vonatkozásában fontosabb jogszabályok, mivel ezen rendelkezések figyelembevételével is történik például a vezető engedély elvételétől, leadásától, illetve engedély nyilvántartásba bejegyzésétől való járművezetéstől eltiltás tartamába történő beszámítás is, melyre a későbbiekben jogesetek formájában is ki fogok térni.

E körben fontosnak tartom továbbá megemlíteni a 36. § (8) bekezdését, mely a büntetőeljárás jogerős befejezése előtti vezetői engedély visszaadásáról szól. A 36. § (8) bekezdése alapján a (3) bekezdés b) pontja esetén (tehát, abban az esetben, amikor a vezetésre való jogosultság a büntetőeljárás jogerős befejezéséig szünetel) a vezetői engedélyt a határidő letelte előtt vissza kell adnia vádemelést megelőzően az ügyben eljáró ügyészség, a vádemelést követően az ügyben eljáró bíróság értesítése alapján. A közlekedési igazgatási hatóság a vezetői engedély visszaadásának és a vezetési jogosultság szünetelésének megszűnését a nyilvántartásba bejegyzzi, és ezekről az értesítést küldő hatóságot tájékoztatja.

A bírói gyakorlatban a fenti jogszabályi rendelkezés alkalmazása fontos és meglehetősen sokszor alkalmazandó, bár a saját gyakorlatom során, eddig csak egyszer kellett alkalmaznom a vezetői engedély határidő letelte előtti visszaadását.

Az általam ismert esetben az ügyészség a vádiratában a vádlottat a Btk. 236. § (1) bekezdésében meghatározott járművezetés ittas állapotban vétségével vádolta. Indítványozta, hogy a bíróság a vádlottal szemben tárgyalás mellőzésével büntetővégzést hozzon, a vádlottal szemben pénzbüntetést szabjon ki és határozott időre tiltsa el a közúti járművezetéstől.

A bíróság a büntetővégzésével a vádlottal szemben járművezetés ittas állapotban vétsége miatt 180 napi tétel pénzbüntetést szabott ki és 10 hónapra a közúti járművezetéstől eltiltotta. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1.000, - forintban állapította meg, továbbá a járművezetéstől eltiltásba beszámítani rendelte a bűncselekmény elkövetésének napjától eltelt időt.

A büntetővégzéssel szemben a vádlott tárgyalás tartását kérte, azzal, hogy a terhére rótt bűncselekményt nem követte el, ezért a bíróság előkészítő ülést tűzött ki az ügyben. A bíróság a

megtartott előkészítő ülésen a korábban meghozott büntetővégzést hatályon kívül helyezte, majd a vádlottat kihallgatta és tárgyalást tűzött az ügyben. A tárgyaláson a vádlott védője a vádlott vezetői engedélye ideiglenes visszaadását kérte.

A vádlott vezetői engedélyét bűncselekmény elkövetését követően az intézkedő rendőrfőnökök elvenni nem tudták, mert azt nem tartotta magánál, de a vádlott a vezetői engedélyét pár nappal később a hatóságnál leadta. A vádlott vezetési jogosultságának szünetelését az illetékes vármegyei kormányhivatal a határozatával a büntetőeljárás jogerős befejezéséig elrendelte, egyúttal a vezetési jogosultságot igazoló okmányát visszavonta.

Figyelemmel arra, azonban, hogy a vádlott vezetési jogosultsága a vezető engedély leadásától számítva a következő tárgyalás időpontjáig már több mint 10 hónapja szünetelt és a cselekmény konkrét körülményeire tekintettel további, akár több hónap szünetelés nem indokolt, továbbá az ügyészség sem kérte tárgyalás tartását a járművezetéstől eltiltás hosszabb tartamban történő kiszabása érdekében, ezért ennél hosszabb tartamú eltiltás nem várható, így a bíróság a Korm. rendelet 36. § (8) bekezdés alapján a vádlott vezetői engedélyét ideiglenesen visszaadta és a vezetési jogosultság szünetelését megszüntette.

A bíróság később az ítéletében járművezetéstől eltiltásba beszámítani rendelte a vezetői engedély leadása és annak visszaadása közötti időt. Megjegyzem ezen esetben a vezetői engedély visszaadása napját a vádlott vallomása alapján lehetett megállapítani, mert arról a járási hivatal a bíróságot nem tájékoztatta, a vezetői engedélyek nyilvántartásában pedig nem szerepelt annak az időpontja. A bíróság, azonban azért nem kereste meg ennek közlése végett a járási hivatalt, mert a kiszabott járművezetéstől eltiltás tartama a vezetői engedély visszaadásáról rendelkező határozat meghozatalakor letelt és a járművezetéstől eltiltás hosszabb tartamban történő kiszabására irányuló indítvány nem volt.

4. Képzési vagy vizsgakötelezettség elmulasztása, hamis jogosítvány használata

A vezetői engedély visszavonása képzési vagy vizsgakötelezettség elmulasztása miatt a magyar jogszabályok szerint főként a járművezető utánpótlással vagy ismételt vizsgálattal kapcsolatos kötelezettségeinek elmaradásához kötődik.

Említettem már fentebb, hogy a vezetői engedélyének visszaszerzése érdekében utánpézésen kell részt vennie annak a járművezetőnek, akit a bíróság vagy a szabálysértési hatóság közlekedési szabálysértés miatt legalább 6 hónapra eltiltott a járművezetéstől, akit a bíróság közlekedési bűncselekmény elkövetése miatt eltiltott a járművezetéstől, akinek a vezetői engedélyét, a közúti közlekedési előéleti pontrendszer alapján az eljáró hatóság visszavonta. Továbbá ide kell venni azt az esetet is, hogy önkéntes utánpézésen részt vehet az a járművezető, aki nem kötelezett utánpézésre, de csökkenteni szeretné a közúti közlekedési előéleti pontrendszerben nyilvántartott pontjainak számát. Az önkéntes utánpézés sikeres elvégzését követően, a Belügyminisztérium a nyilvántartott pontok számát 13 pontig 9 ponttal, 14-17 pont között 6 ponttal csökkenti. Azonban, ha a nyilvántartott pontok között közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés miatt rendelt 9 pontérték megállapítása is szerepel, a járművezető nyilvántartott pontjainak száma az utánpézésen való önkéntes részvétellel csak a közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés miatt rendelt 9 pont feletti pontok tekintetében csökkenthető. Ha az érintett személy nem vesz részt az előírt utánpézésen a meghatározott határidőn belül, vagy nem teljesíti az utánpézés feltételeit, továbbá, ha az érintett személy a vezetői engedély megújításához szükséges egészségügyi vagy szakmai alkalmassági vizsgát nem teljesíti, illetve az ismétlő KRESZ- vagy gyakorlati vizsgára kötelezett nem tesz eleget a vizsgakötelezettségének, a vezető engedély visszavonásáról kell dönteni és a feltételek teljesítéséig nem is adható ki a jogosítvány. A járművezető-képző tanfolyam elvégzésének igazolása szükséges az első jogosítvány megszerzése esetén, kategória bővítés vagy speciális járművek vezetésére való jogosultság megszerzése során. Ha a tanfolyam elvégzését az érintett nem igazolja, az engedély kiadása vagy megújítása nem történhet meg. Az okmányokkal való visszaélés esetén meg kell említenünk, hogy például hamis vezetői engedély használata esetén az engedély visszavonása mellett büntetőeljárás is indulhat, így például a közokirathamisítás büntette miatt. Jellemző azonban ezekre az esetekre, hogy az elkövetők általában már lejárt vagy elveszettek vallott vezetői engedélyt szeretnének ismétlően igényelni, azonban ezzel közreműködnek abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tényt vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba, és ekképpen bűncselekményt követnek el.

III. Jogesetek

A következő fejezetben szereplő és elemezni kívánt jogesetek mindegyike járművezetés ittas állapotban vétsége miatt indult és az ügyészség büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás

lefolytatását indítványozta, amely - az ittas állapotban vezetés miatt - szinte mindig (a fent már említett kivételes eseteken kívül) magával vonja a vezetői engedély visszavonását is. Ebben a két jogesetben, nem volt ilyen kivételes eset, a járművezetéstől eltiltás nem volt mellőzhető, azonban sokkal érdekesebb volt a helyzet a vezetői engedélyhez szorosan kapcsolódó, a vezető engedély elvételétől, leadásától, illetve az engedély-nyilvántartásba bejegyzésétől való járművezetéstől eltiltás tartamába történő beszámítás esetén és most erről szeretnék pár gondolatot kifejteni. A vezetői engedély visszavonásához rendkívül szorosan kapcsolódik a fent említett feltételek megléte esetén történő járművezetés eltiltás tartamába való beszámítás, mint jogintézmény, annál is inkább mert a büntetőügyek során a bűncselekmény elkövetésétől, a büntetővégzés vagy az ítélet meghozataláig több hónap vagy akár több év is eltelhet és az eljárás alá vont személyt - amennyiben fennállnak a beszámítás feltételei - igen nagy joghátrány érheti amennyiben a meghozott határozatban a beszámításról való rendelkezés valamely ok folytán kimarad.

A Btk. 56. § (2) bekezdése alapján a járművezetéstől eltiltás tartamába be kell számítani azt az időt, amelynek tartamára az elkövető vezetői engedélyét - a járművezetéstől eltiltásra ítéletét megelőzően - a bűncselekménnyel összefüggésben a helyszínen elvették, azt a hatóságnál leadta, vagy a vezetési jogosultság azonnali felfüggesztését az engedély-nyilvántartásba a helyszínen bejegyezték. Ebből következően tehát fontos, hogy nem számítható be a vezetői engedély visszavonásától eltelt idő, ha az elítélt a vezetői engedélyét nem adta le, vagy nem tett olyan nyilatkozatot, amely szerint a vezetői engedélyét elvesztette (BH2001. 410.).

E körben kell megemlítenem a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (Bv. törvény) 298. § (4) bekezdésének rendelkezéseit, mely tartalmazza azokat az eseteket, amelyek a járművezetéstől eltiltás tartamába a Btk. 56. § (2) bekezdése szerinti beszámítást megalapozzák. A (4) bekezdés alapján tehát a beszámítást megalapozza ha

a) az elítélt terhére a vezetői engedély leadásának elmulasztása nem róható, és az ennek okára vonatkozó bejelentést a hatóságnál megtette, amely esetben a beszámítás kezdő napja a bejelentés napja,

b) az elítéltet az a) pont szerinti bejelentés megtételében elháríthatatlan akadály gátolta, amely esetben a beszámítás kezdő napja az akadály felmerülésének napja, vagy

c) az elítélt vezetői engedélyét a helyszínen nem vették el, de a vezetési jogosultsága azonnali felfüggesztését az engedély-nyilvántartásba a helyszínen bejegyezték, amely esetben a beszámítás kezdő napja a vezetési jogosultság azonnali felfüggesztésének az engedély-nyilvántartásba történő bejegyzésének napja.

A Bv. törvény fenti rendelkezései a beszámítás vonatkozásában igen fontosak, hiszen, ahogy az a következő jogesetekben majd látszani is fog, a helyszíni elvételnek és a helyszíni bejegyzésnek nagy szerepe van a jogszabály értelmezése vonatkozásában.

1. *Vezetői engedély nélkül nincs beszámítás*

Az első jogesetben a vádlott úgy követte el az járművezetés ittas állapotban véttségét, hogy nem volt jogosítványa, vezető engedéllyel soha nem is rendelkezett. Ezen jogeset kapcsán kérdésként merülhet fel, hogy ha valakinek nincs jogosítványa, vezetői engedéllyel soha nem is rendelkezett, akkor a járművezetéstől eltiltás alkalmazása során sor kerülhet-e a beszámításra.

A vádirati tényállás szerint a vádlott vezetői engedéllyel nem rendelkezik azzal soha nem is rendelkezett. A vádlott az év tavaszi napján a reggeli órákban dolgozni ment a saját tulajdonát képező kerékpárral, majd a munka végeztével munkatársával együtt a munkatársa ingatlanához mentek. A vádlott a munkatársa ingatlanán elfogyasztott több 0,5 dl-es házi pálinkát, majd miután elfogyott az alkohol az ismerősével kerékpárral áttekertek a közeli faluba, hogy további alkoholt vegyenek.

A vádlott azonban a közeli faluban úgy döntött, hogy nem kerékpározik vissza a munkatársa ingatlanához, hanem felül a saját tulajdonát képező Piaggio típusú segédmotoros kerékpárjára és így közlekedik vissza a munkatársához.

A vádlott az év tavaszi napján a délutáni órákban a munkatársa ingatlanához közeli, útszakaszon közlekedett a Piaggio típusú segédmotoros kerékpárral, amikor rendőri intézkedés alá vonták. Az intézkedő rendőrök a vádlottal szemben alkoholszondát alkalmaztak, mely a délutáni órákban 1,31 mg/l értékét mutatott, ezért a vádlottat vér- és vizeletmintavétel céljából a közelben lévő kórházba előállították.

A kórházban a vádlottól az év tavaszi napján a délutáni órákban biztosított vizeletmintából 3,23 g/l, míg a vádlottól vett vérmintából 2,47 g/l etilalkohol-koncentráció volt kimutatható.

A vádlott nappali látási viszonyok mellett, sűrű forgalomban, száraz úttesten a rendőri intézkedés helyéig 5 kilométert távolságot megtéve vezette ittas állapotban a járművet és további 9 kilométert szándékozott megtenni, az ittasság foka közepes volt. A vádlott vezetési jogosultságának szünetelését az illetékes kormányhivatal járási hivatala a határozatával a büntetőeljárás jogerős befejezéséig elrendelte.

A vádlott tehát magatartásával megszegte a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (KRESZ) 4. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt rendelkezést, mivel járművet az vezethet, aki a jármű vezetésére jogszabályban meghatározott, érvényes vezetői engedéllyel vagy az engedély-nyilvántartásba bejegyzett érvényes vezetési jogosultsággal rendelkezik, valamint megszegte továbbá a 4. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt rendelkezést is, mivel járművet az vezethet, aki a vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt nem áll és szervezetében nincs szeszes ital fogyasztásából származó alkohol.

Az ügyészség a vádiratában indítványozta, hogy a bíróság tárgyalás mellőzésével büntetővégzést hozzon, a vádlottal szemben pénzbüntetést szabjon ki és határozott időre tiltsa el a közúti járművezetéstől, továbbá a járművezetéstől eltiltás tartamába rendelje beszámítani bűncselekmény elkövetésétől számított időt.

A Btk. 56. § (2) bekezdése alapján a járművezetéstől eltiltás tartamába be kell számítani azt az időt, amelynek tartamára az elkövető vezetői engedélyét - a járművezetéstől eltiltásra ítéletét megelőzően - a bűncselekménnyel összefüggésben a helyszínen elvették, azt a hatóságnál leadta, vagy a vezetési jogosultság azonnali felfüggesztését az engedély-nyilvántartásba a helyszínen bejegyezték. Figyelemmel arra, azonban, hogy az ügyészség által a bíróság részére megküldött iratok alapján nem volt megállapítható, hogy a vádlott vezetési jogosultság azonnali felfüggesztését az engedély-nyilvántartásba a helyszínen bejegyezték-e, továbbá mivel vezetői engedéllyel nem rendelkezik annak elvételére és későbbi leadására nem is kerülhetett sor, a járművezetéstől eltiltásba nem lehetett beszámítani bűncselekmény elkövetésétől számított időt.

2. Külföldi vezetői engedély és baleset, információ hiány miatt nincs beszámítás

A második jogeset vonatkozásában a vádlottnak volt jogosítványa, csak az külföldi honosságú volt, ráadásul egy baleset is nehezítette a körülményeket. A jogeset elemzése előtt meg kell jegyezni, hogy, ahogy már többször említettem beszámításra kerül az az idő, amelynek tartamára a vezetői engedélyt - a járművezetéstől eltiltásra ítélet megelőzően - a bűncselekménnyel összefüggésben a helyszínen elvették, vagy azt a hatóságnál leadta, illetve ha a hatóság a vezetési jogosultság azonnali felfüggesztésének jogintézményét alkalmazza a helyszínen, azonban rendkívül fontos garanciális szabály, hogy amennyiben az elkövető önhibáján kívül kerül olyan helyzetbe, hogy a vezetői engedély nem tudja leadni és így a vezetői engedély leadásának elmulasztása a terhére nem róható, a járművezetéstől eltiltás végrehajtása során a büntetés tartamába való beszámítást indokolt alkalmazni. Hasonló megítélés alá esik, ha a fentebb említett nyilatkozat megtételét elháríthatatlan akadály (például az elkövető sérülése) gátolja.

A második jogeset vádirati tényállása szerint a vádlott külföldi honosságú vezetői engedéllyel rendelkezik. A vádlott az év nyári napján a tulajdonát képező XY forgalmi rendszámú személygépjárművel a lakóhelyéhez közeli halastóra ment, ahol a sógorával és testvérével horgászott és a horgászat közben ismeretlen mennyiségű alkoholos sört fogyasztott.

A horgászat végeztével a vádlott az év nyári napján az esti órákat megelőzően beült a fenti gépjárművébe, majd azzal az egyik forgalmasabb főközlekedési úton az otthona irányába közlekedett. A haladása során azonban egy jobbra ívelő útkanyarulatban elvesztette uralmát a gépjárműve felett, részben áttért a menetiránya szerinti bal oldali sávba, ahol a vele szemben szabályosan közlekedő gépjármű vezetőjének, az ütközés elkerülése érdekében kissé le is kellett térnie az útról, majd ezt követően a vádlott visszatért a saját menetirány szerinti jobb oldali sávjába, majd a menetirány szerinti jobb oldali vízelvezető árokba hajtott és onnan visszapattanva a személygépjármű az úttesten hosszanti tengelye körül átfordult és a menetirány szerinti bal oldali vízelvezető árokban nyerte el nyugalmi helyzetét.

A vádlottat a baleset helyszínére kikerkező rendőrök intézkedés alá vonták, a vádlottal szemben az év nyári napján a késő esti órákban alkoholszondát alkalmaztak, mely 0,31 mg/l értéket mutatott, ezért a vádlottat kétszeres vérmintavétel céljából a közeli Kórházba előállították.

A Kórházban a vádlottól az év nyári napján az éjjel vett vérmintából 1,55 g/l míg a második vérmintából 1,39 g/l etilalkohol-koncentráció volt kimutatható.

A vádlott éjszakai látási viszonyok mellett vezette ittas állapotban a gépjárművet, az ittasság foka közepes volt. A vádlott a baleset során a koponya és a mellkas zúzódását, valamint a fül sebzését szenvedte el, mely nyolc napon belül gyógyuló sérülések. A baleset következtében a vádlott által használt XY forgalmi rendszámú személygépjármű totálkáros lett.

Az illetékes vármegyei kormányhivatal járási hivatala a vádlott vezetési jogosultságának szünetelését, a bűncselekmény elkövetésének napjától a büntetőeljárás jogerős befejezéséig elrendelte.

A vádlott a fenti magatartásával megszegte a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (KRESZ) 4. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt rendelkezést, mivel járművet az vezethet, aki a vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt nem áll és szervezetében nincs szeszes ital fogyasztásából származó alkohol ekképpen a fenti tényállásban írt cselekményével a vádlott - a Btk. 240. § (3) bekezdésére is figyelemmel - megvalósította a Btk. 236. § (1) bekezdésében meghatározott járművezetés ittas állapotban vétségét.

Az ügyészség a vádiratában indítványozta, hogy a bíróság tárgyalás mellőzésével büntetővégzést hozzon, a vádlottal szemben pénzbüntetést szabjon ki és határozott időre tiltsa el a közúti járművezetéstől, továbbá a járművezetéstől eltiltás tartamába rendelje beszámítani bűncselekmény elkövetésétől számított időt.

A vádlott tehát külföldi honosságú vezetői engedéllyel rendelkezett, azonban figyelemmel arra, hogy az ügyészség által a bíróság részére megküldött iratok alapján nem volt megállapítható, hogy a vádlott vezetési jogosultságának azonnali felfüggesztését az engedély-nyilvántartásba a helyszínen bejegyezték, illetve a vezetői engedélyét a helyszínen elvették volna, továbbá azt sem lehetett megállapítani, hogy annak későbbi leadására sor került volna, ezért a járművezetéstől eltiltásba nem lehetett beszámítani a bűncselekmény elkövetésétől számított időt.

Az ügyészség hivatkozott arra, hogy a vádlott vezetési jogosultságának szünetelését utóbb a kormányhivatal bejegyezte és ezért szükséges a bűncselekmény elkövetésének időpontjától történő beszámítás, azonban a bíróság a beszámítás alkalmazására - jogszabályi rendelkezés hiányában - nem látott lehetőséget. A hatályos Btk. 56. § (2) bekezdése, valamint a korábban említett Bv. törvény 298. § (4) bekezdése is világosan megfogalmazza, hogy három esetben történhet beszámítás, (az önhibán kívüli eseteket leszámítva) mégpedig, ha az elkövető vezetői engedélyét a helyszínen elvették, azt a hatóságnál leadta, vagy a vezetési jogosultság azonnali felfüggesztését az engedély-nyilvántartásba a helyszínen bejegyezték. A „helyszínen” szónak nagy jelentősége van, mert ha az elvétel és a bejegyzés nem a helyszínen történik, beszámításra nincs lehetőség. Megjegyzem, jelen jogesetben a korábban említett garanciális szabály miszerint, amennyiben az elkövető önhibáján kívül kerül olyan helyzetbe, hogy a vezetői engedélyt nem tudja leadni, vagy valamely elháríthatatlan akadály (például az elkövető sérülése) gátolja valamely nyilatkozat megtételében sem állt fenn, mert a vádlottat ugyan beszállították a kórházba a sérülései miatt, a helyszínen nem történt a hatóság részéről engedély-nyilvántartásba történő bejegyzés, rendőri jelentés alapján okirat sem került elvételre és a vádlott később sem adta le a vezetői engedélyét valamely kormányhivatalnál, pedig a későbbiekben is lett volna erre lehetősége. Amennyiben a vádlott a vezetői engedélyét utóbb leadja, vagy amennyiben tesz olyan nyilatkozatot, amely szerint a vezetői engedélyét elvesztette a beszámítás kezdő napja az első esetben a bejelentés napja, míg a másodikban az akadály felmerülésének napja lenne.

IV. Az “5 kérdéses módszer” és annak alkalmazása

Gerencsér Balázs Szabolcs PhD Habil. egyetemi docens egy 2023-as „handout” iratában a következőképpen foglalja össze az “5 kérdéses módszer” célját: „A közigazgatási anyagi jog (szakigazgatások joga, különös rész) oktatása jogi karonként és iskolánként eltérő. Az egyes karokon mások a vizsgált szakigazgatási ágazatok, és eltérőek a vizsgálati szempontok is. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem jogi kárának Közigazgatási Jogi Tanszékén a Közigazgatási Jog III tantárgy keretein belül folyamatosan alakítottuk, fejlesztettük az elmúlt évtizedekben tematikánkat. Nyilvánvaló, hogy több okból nem lehet egy szemeszter alatt professzionális energetikai-, építési-, oktatási-, és vízügyi jogászokat, valamint rendészeti szakembereket képezni. Azt viszont fontosnak tartjuk, hogy a pázmányos jogászok képesek legyenek a közigazgatás bármely ágazatában gyorsan és hatékonyan tájékozódni, a rájuk bízott jogeseteket megoldani, és (jogi és erkölcsi értelemben is) helyes döntést hozni. Ehhez egy olyan módszertant fejlesztettünk ki, amely minden szakigazgatási ágazatban

alkalmazható, gyakorlatias és elősegíti a joganyagban való gyors tájékozódást. Az 5 kérdéses módszer bevezetése átalakította a közigazgatási anyagi jog (szakigazgatások joga, különös rész) oktatásához való viszonyunkat is: a folyamatosan változó tételes jog helyett a jogszabályokban való tájékozódás készségére helyezzük a hangsúlyt.”⁵

Az “5 kérdéses módszer” tehát egy didaktikai eszköz, amelyet az oktatásban, így a közigazgatási anyagi jog területén is alkalmazhatunk a komplex szabályok megértésére és rendszerezésére. Az alkalmazását tekintve, mondhatjuk, hogy minden anyagi jogi jogesetnél a körülmények mellett a szereplők tulajdonságait, helyzetét, képességeit, valamint jogait és kötelezettségeit mérjük fel és készítünk egyfajta térképet. A közigazgatási jog szigorú joghoz kötöttsége folytán azonban kétségkívül számba kell továbbá venni az eset alanyaira vonatkozó hazai és uniós jogforrásokat, alkalmazandó joggyakorlatot is. Ezt a komplex folyamatot öt különböző lépésre kell bontani. A lépések minden esetben egy rákérdezéssel indulnak. A kérdéseket tetszőleges sorrendben is fel lehet tenni, igazodva a jogeset vagy az ágazat sajátosságaihoz. A módszer rugalmasságát az is mutatja, hogy nem minden jogeset megoldásához kell mind az öt kérdést feltenni, lehet, hogy elég két-három kérdés megválaszolása is. Ezt mindig az adott jogeset fogja meghatározni. A kérdések megválaszolásához elsősorban az elsődleges forrásokat, azaz az ágazati jogszabályokat kell használni. Azonban meg kell jegyezni, hogy egyes kérdések megválaszolásához többnyire nem elég az elsődleges törvényi szint vizsgálata, hanem “mélyebbre”, rendeleti szintre kell ásni. A kérdésekre megtalált válaszokat érdemes feljegyezni, amely a későbbiekben segíti az összefüggések megtalálását és jobb átláthatóságot. A módszer öt alapvető kérdésre épül: Miért? Ki? Mit? Hogyan? Ki kontrollálja? Ezen kérdések segítségével, szeretném bemutatni az „5 kérdéses módszer” alkalmazását a gyakorlatban és ekképpen röviden szeretném összefoglalni a vezetői engedély visszavonásának szabályait.

1. Miért vonják, illetve vonhatják vissza a vezetői engedélyt?

A vezetői engedély visszavonásának legfőbb oka a közlekedésbiztonság, így az ittas, bódult vagy alkalmatlan vezetők kiszűrése a balesetek megelőzése céljából, továbbá a közlekedési szabályok megsértése miatt, így például, ha a vezető súlyos vagy ismétlődő közlekedési szabályszegést követ

⁵ Az “5 kérdéses módszer” a közigazgatási anyagi jog oktatásában
<https://jak.ppke.hu/storage/tinymce/uploads/Kozig.tansz%C3%A9k/5-ke--rde--ses-mo--dszer--handout--2023-.pdf?u=1bLMDe>
(utolsó letöltés: 2025. január 26.)

el, (a közlekedési nyilvántartásban szereplő pontrendszer alapján a 18 pont összegyűjtése automatikusan a vezetői engedély visszavonását eredményezi.) illetve egészségügyi okokból, ha az orvosi vizsgálatok során kiderül, hogy a vezető egészségi állapota nem felel meg a jogszabályi előírásoknak. Visszavonásra kerülhet, (mérlegelés alapján) továbbá a vezetői engedély, amennyiben az elkövető az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követi el a bűncselekményt, másrésztől visszavonhatják annak az elkövetőnek a vezetői engedélyét is, aki a bűncselekmények elkövetéséhez járművet használ.

2. Ki vonhatja vissza a vezetői engedélyt?

A vezetői engedély visszavonása elsősorban a közlekedési hatóságok hatáskörébe tartozik. A közlekedési hatóságok a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok, azon belül is a járási hivatalok. A közlekedési hatóság pontozási rendszer alapján (ha a járművezető eléri a 18 büntetőpontot), egészségügyi alkalmasság hiányában, képzési vagy vizsgakötelezettség elmulasztása miatt, a vezetői engedély hamisítványa vagy csalás miatt vonhatja vissza e vezetői engedélyt.

A vezetői engedélyek visszavonásában azonban részt vesz a rendőrség is, mint nyomozó hatóság, egyes szabálysértések esetén vagy mint például a közúti ellenőrzés során járművezetés ittas vagy bódult állapotban bűncselekmény esetén, amikor a vezetői engedélyt a helyszínen elveszi és a vezetési jogosultság szünetelését az engedélynyilvántartásba bejegyzzi.

A vezetői engedélyek visszavonásában részt vesz továbbá a bíróság, valamint a járásbíróságok is mint központi szabálysértési hatóságok, illetve meg kell említenünk az orvosi intézményeket is, akik az egészségügyi alkalmatlanság esetében jöhetnek szóba, továbbá a képzési és vizsga hatóságok, akik jelzéssel élnek, amennyiben a járművezető nem teljesíti az oktatásra és vizsgára vonatkozó kötelezettségeit.

3. Mit vonnak vissza és milyen következményekkel jár ez?

A vezetői engedély időszakos vagy végleges érvényességét. A jogosítvány bizonyos kategóriáit (például B kategória) vagy teljes egészét, melynek a következménye, hogy a vezető járművet nem vezethet

az engedély érvényességének helyreállításáig. A bíróság eltilthatja az elkövetőt valamennyi engedélyhez kötött jármű vezetésétől, de az eltiltás vonatkozhat meghatározott fajtájú, illetve kategóriájú járműre is. A korlátozás tehát kiterjedhet egyes közlekedési ágakra, valamint azokon belül egyes jármű-kategóriákra és járműfajtákra. A megkülönböztetés alapja, hogy az elkövető valamennyi, vagy csak bizonyos járművek vezetésével kapcsolatban jelent-e veszélyt a közlekedés biztonságára. A BH2003. 51. döntés alapján például a két alkalommal ittas járművezetésért elítélt és az ittas járművezetést ismételten súlyos fokú alkoholos befolyásoltság állapotában elkövető vádlott esetében nincs reális alapja annak a feltételezésnek, hogy csupán bizonyos járművek vezetésétől való eltiltás indokolt. Súlyosabb esetben (például végleges visszavonás) újra kell kezdeni a teljes vezetői képzést. Meg kell jegyezni azonban, hogy végleges hatállyal csak az tiltható el, aki a járművezetésre alkalmatlan. A végleges hatályú eltiltás alól a bíróság az eltiltottat kérelemre mentesítheti, ha az eltiltás óta tíz év eltelt és az eltiltott a járművezetésre alkalmassá vált. A Bv. tv. 69/C. § (1) bekezdése alapján a mentesítést az eltiltott az alapügyben első fokon eljáró bíróság székhelye szerint illetékes büntetés-végrehajtási bírónál kérheti.

4. Hogyan vonják vissza a vezető engedélyt?

A vezetői engedély visszavonása egy szigorúan szabályozott közigazgatási eljárás keretében történik. Az eljárás leggyakrabban egy szabálysértés vagy jogsértés észlelésével kezdődik, amelyet a rendőrség, közlekedési hatóság rögzít. Ha a járművezetőt például közúti ellenőrzés során szabálysértés miatt megállítják (alkoholszonda, gyorsajtás), akkor az illetékes rendőr vagy közlekedési hatóság azonnali intézkedést tehet. Ha a járművezető bűncselekményt követ el (például ittas vezetés), a bíróság a határozatával rendeli el a vezetői engedély visszavonását. A közlekedési hatóság pedig a közigazgatási eljárásban dönt a vezetői engedély visszavonásáról, ha a járművezető a közlekedési szabályokat súlyosan megsérti, vagy ha a pontozási rendszer alapján összegyűjtötte a maximális büntetőpontokat. Miután a hatóság döntött a vezetői engedély visszavonásáról, az érintett személyt értesíteni kell a döntésről. Az értesítés tartalmazza a döntést, annak indoklását, és a jogorvoslati lehetőségeket is. Az értesítés tartalmazza, továbbá, hogy miért vonják vissza az engedélyt, és hogy a visszavonás milyen időtartamra szól, illetve a visszavonás milyen feltételekhez kötött (például orvosi vizsgálat, képzési kötelezettség teljesítése).

5. Ki kontrollálja?

A kormányhivatal döntése ellen a döntés közlésétől számított 30 napon belül közigazgatási per indítható, míg a bíróság döntésével szemben attól függően, hogy milyen eljárásban folyt az eljárás, így büntetővégzés ellen tárgyalás tartását lehet kérni, míg ítélet ellen fellebbezést lehet benyújtani, melyet a másodfokú bíróság fog eldönteni. A nyomozó hatóság határozata ellen panaszt lehet tenni, melyet az ügyészség fog elbírálni. A vezetői engedély visszavonása vonatkozásában két kérdéssel kiegészíteném a „kérdéssort”, melyek a téma vonatkozásában véleményem szerint további jelentőséggel bírhatnak.

6. Mikor vonják vissza a vezetői engedélyt?

A vezetői engedély visszavonása történhet azonnal, például súlyos közlekedési bűncselekmény vagy szabálysértés esetén (például ittas vagy kábítószer hatása alatti vezetés), halálos baleset okozásakor. De történhet az eljárás után is, mint a pontozási rendszer esetén, amikor a vezető eléri a 18 büntetőpontot, az egészségügyi alkalmatlanság megállapításakor és a bírói ítélet vagy a szabálysértési határozat részeként, például büntetőeljárás vagy a szabálysértési eljárás lezárása után.

7. Hol történik az engedély visszavonása?

A vezetői engedély visszavonása történhet a helyszíni intézkedés során. A rendőr azonnal visszavonhatja a vezetői engedélyt, ha ittas vezetést vagy más súlyos szabálysértést tapasztal. Történhet a hivatalos eljárás keretében, amikor a jogsértést adminisztratív módon rögzítik, és történhet egészségügyi vizsgálati helyszíneken, így az orvosi vizsgálat során, ha az alkalmatlanságot megállapítják.

V. Összegzés

Ahogy a fentiek alapján láthatjuk, a vezetői engedély visszavonása az egyik legfontosabb eszköz a közlekedésbiztonság biztosításában, és szigorú jogszabályi keretek között történik. A visszavonásra különböző jogalapok adhatnak lehetőséget, mint az egészségügyi alkalmatlanság, súlyos közlekedési

szabálysértések, bűncselekmények, vagy egyéb jogsértések. Az eljárás során a közlekedési hatóságok, a bíróságok és az egészségügyi hatóságok játszanak kulcsszerepet, mindegyikük más és más jogszabályi környezetben hoz döntéseket.

A visszavonás folyamata a jogsértés észlelésével kezdődik, és a döntés meghozatalához az érintett hatóságok járnak el. Az eljárásban fontos szerepet kap az értesítési kötelezettség és a jogorvoslati lehetőség, amelyek biztosítják, hogy a járművezetők megfelelő tájékoztatást kapjanak, és jogszerű módon fellebbezhetnek a döntés ellen. A hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy a visszavonás valóban szükséges és arányos legyen, figyelembe véve a jogsértés súlyosságát és a járművezető helyzetét. A vezetői engedély visszavonása jelentős következményekkel jár, hiszen a járművezető elveszíti közlekedési jogosultságát. Azonban a jogszabályok lehetőséget biztosítanak a vezetői engedély visszaszerzésére is, ha a járművezető teljesíti a szükséges feltételeket, például orvosi vizsgálaton való megfelelés vagy képzési kötelezettség teljesítése révén.

A vezetői engedély visszavonásának részletszabályai világosan meghatározzák azokat az okokat és eljárásokat, amelyek alapján egy járművezetőtől elvehetik a jogosítványát. A cél mindig a közlekedésbiztonság fenntartása és a jogsértések visszaszorítása. Az érintett személyek számára lehetőség van a visszavonás jogszerűségének felülvizsgálatára, de a hatóságok és bíróságok döntései azonnal végrehajtandóak, ha azok jogszerűek és indokoltak. A jogi eljárások és a vezetői engedély visszaszerzésére vonatkozó szabályok pedig lehetővé teszik, hogy a közlekedés szabályait betartó, alkalmassági feltételeknek megfelelő személyek ismételten részt vehessenek a közúti forgalomban. Ez a szabályozás biztosítja, hogy a közlekedési jogsértések megelőzésére és a közlekedésbiztonság fenntartására irányuló intézkedések ne csupán büntető jellegűek, hanem lehetőséget adnak a járművezetők számára a javulásra és a jogszerű közlekedéshez való visszatérésre is.

Felhasznált irodalom, jogszabályok, kormányrendeletek

1. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
2. A közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet
3. A szabálysértésekről szóló 2012. évi II. törvény
4. A közúti közlekedési előéleti pontrendszeréről szóló 2000. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 236/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet
5. Juhász Zsuzsanna, In: Karsai Krisztina (szerk.): Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez
6. A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet

Elektronikus irodalom

1. Közlekedési alkalmassági és vizsgaközpont, gyakori kérdések.
<https://vizsgakozpont.hu/gyakori-kerdesek-utankepzesben-resztvevo-ugyfelek-reszere> (utolsó letöltés 2025. január 26.)
2. Az “5 kérdéses módszer” a közigazgatási anyagi jog oktatásában
<https://jak.ppke.hu/storage/tinyMCE/uploads/Kozig.tansz%C3%A9k/5-ke--rde--ses-mo-dszer--handout--2023-.pdf?u=1bLMDe> (utolsó letöltés: 2025. január 26.)

Felhasznált bírói döntések és kollégiumi vélemény

1. BH2006. 138.
2. BH1983. 342.
3. BH1994. 466.
4. BH2017. 107.
5. BH2007. 364.
6. BH2017. 175.
7. BH1993. 8.
8. BH2000. 3.
9. BH2021. 63.
10. BH2020. 228.,
11. BH1993. 765.
12. BH2001. 410.
13. BH2003. 51.
14. 38/2007. BK vélemény